

(Политика, 26.06.2009)



Јун је био веома динамичан месец за дипломатију Србије: била је тема на састанку министара ЕУ, одржана је нова седница Савета безбедности о Косову, а председник Тадић је у Новом Саду био домаћин самита шефова држава средње Европе. То су били поводи да у разговору са министром спољних послова Вуком Јеремићем „подвучемо црту”.

На путу нашег приближавања ЕУ, тренутно највећа препрека је Холандија. Има ли изгледа да се у том погледу нешто промени и какви су Ваши односи са холандским министром иностраних послова?

Ми смо имали много састанака и разговора, неки су били добри, неки мање добри. Имамо озбиљна размимоилажења када је реч о пуној сарадњи са Хашким трибуналом. Холандија је остала једина земља на свету која још увек није уверена да ми чинимо све да бисмо ту сарадњу окончали.

Да ли ћете се ускоро поново срести са Ферхагеном?

Да, нови покушај да приближимо ставове учинићемо током јула, када очекујемо његову посету Београду. Не бих, додуше, желео да предвиђам исход. За сада нема назнака да би холандски став могао бити промењен. Али, изузетно је важно да се тај дијалог одржава и радујем се што ћу ускоро бити у прилици да министру Ферхагену будем домаћин у Београду.

Где смо сад? Има ли помака у реализацији наша три позната спољнополитичка приоритета: приближавање ЕУ, дипломатској борби за Косово и промовисању добросуседства?

Мислим да је претходна недеља била изузетно индикативна у том смислу, јер је показала да Србија може да оствари успех на сва ова три фронта истовремено.

Почела је добром вешћу из Луксембурга – одлуком министара ЕУ да се званично покрене убрзани поступак визне либерализације за грађане Србије. Затим, средином недеље је одржана седница Савета безбедности о Косову која је за нас била изузетно успешна. Недеља је завршене ефектно тиме што је потврђено регионално лидерство Србије на самиту у Новом Саду.

Многи су критиковали нашу спољну политику у смислу да се њена три спољнополитичка приоритета међусобно искључују. Догађаји претходне недеље су показали да то није тачно, то јест да је могуће постизати истовремени напредак на сва три фронта. Наравно, под условом да сте одмерени, пажљиви и упорни.

Како гледате на „узбуну” која се после посете председника Тадића Баналуци подигла у Федерацији БиХ?

Не бих придавао превише значаја последњим изјавама сарајевских званичника. Оно што је од далеко веће важности јесте то да је ситуација у Босни остала стабилна и после изузетно контроверзне одлуке високог представника. Сматрамо да та одлука није позитивно допринела остваривању заједничких стратешких циљева свих потписника Дејтонског споразума. Међутим, начин на који је реаговала Република Српска, уз пуну подршку Србије, допринео је стабилизацији прилика.

Говорећи у Савету безбедности, нагласили сте да, док се чека изјашњавање Међународног суда правде, треба решавати животна питања свих грађана на Косову. Шта то практично значи?

Значи да је неопходно да пронађемо начин да, остављајући по страни суштинске разлике о будућем статусу Покрајине, кроз механизме договорене у Савету безбедности, уложимо истински напор да би се решили конкретни проблеми грађана Србије који живе на Космету. Ту наравно мислим на грађане српске, албанске и свих других националности. У Покрајини су веома тешке пре свега економске, али и све друге прилике, и морамо наћи начин да радимо на њиховом побољшавању.

Да ли је то наишло на разумевање албанских лидера?

Судећи по наступу Скендера Хисенија, који је у Савету безбедности говорио као приватно лице, уз стриктно поштовање процедуре, то се не може рећи. Био је изузетно агресиван и мислим да је то изненадило све, чак и оне који у принципу подржавају Приштину у међународној арени. Али оставимо мало времена да се слегну страсти. Сматрам да постоји простор за сарадњу, наравно не на начин који доводи у питање наш суштински принцип неповредивости суверенитета и територијалног интегритета Србије.

У овоме значајно може да нам помогне међународна заједница. Њено присуство у Покрајини је добило подршку Савета безбедности. Ту мислим на реконфигурирани Унмик и на Еулекс – кроз које можемо да сарађујемо у решавању конкретних проблема на терену.

Да ли смо међународној заједници пружили довољно уверљивих аргумената да би нови преговори о статусу Косова донели сврсисходније решење?

Мислим да у овом тренутку не постоји спремност код једног значајног броја међународних чинилаца да се са таквим процесом почне. Не верујем да ће то бити могуће све док не дође до одлуке Међународног суда правде.

Очекујемо да ће суд оценити да је одлука о једностраном проглашењу независности донета уз кршење међународног права. Након тога, не верујем да ће иједна нова земља признати Косово, нити да ће било која међународна организација пристати да размотри молбу Приштине за чланство. У таквим околностима Приштина ће се наћи у „бестежинском стању” из кога ће једини пут водити кроз собу у којој је преговарачки сто. Када се то деси, надам се да ће се са тим сложити и међународна заједница и да ће се отворити нови статусни дијалог. Србија ће бити спремна.

Како у том контексту гледате на недавне покушаје да се покрене нови талас признавања Косова?

То је оно што нас брине: у последњих неколико недеља био је очигледан велики притисак на многе земље широм света да то учине. Циљ је да се увећа „маса“ признања, како би пресуда Међународног суда правде била дочекана у контексту промењене реалности – на пример, да је преко пола света до тада признало Косово. Ти притисци се настављају, ми им парирамо онако како знамо и умемо и досад смо у томе били успешнији него што је ико могао да очекује.

После Бајденовог обраћања „Ви сте тај који ствара проблеме”, да ли сте имали контакте са америчком администрацијом?

Разговарао сама са америчком делегацијом у Савету безбедности и шалили смо се у том смислу. Имаћу прилике да разговарам и са државним секретаром Хилари Клинтон – овог викенда на Крфу се одржава министарски састанак ОЕБС-а.

Америка је један од кључних актера на Балкану. И поред свег неслагања, морамо имати интензиван дијалог. Посета потпредседника Бајдена је у овом контексту била важна зато што је она, између осталог, за резултат имала легитимизацију политичких разлика између Београда и Вашингтона када је реч о Косову. То је омогућило да сада много лакше разговарамо са представницима америчке администрације.

Да ли нам слањем новог амбасадора у Београд Вашингтон шаље неку поруку?

Није наравно срећна околност што непосредно након изузетно важне посете америчког потпредседника имамо једну врсту вакуума у дипломатском смислу, те се надамо да ће то битно место у најскорије време бити попуњено. Верујемо изјавама америчких званичника да је Вашингтону стало до односа са Србијом.

Разговарао: **Милан Мишић**